DE OORLOG IN HET DUISTER

ROMAN VAN LUDWIG WOLFF

(Vervolg)

Dit was een doel dat den grooten inzet loonde; een doel waarvoor men zijn leven kon wagen. Alles wat hij zocht was daarin vereenigd: Strijd en gevaar, overwinning en ondergang, leven en sterven. De dappere baronnen van Heinersdorff die onder de banieren van Kolin sliepen, konden tevreden zijn over hun afstammeling. Ook hij trok uit, om voor het vaderland te strijden, ook hij ging trots en zonder vrees ten strijde; in een zwaren ongelijken strijd; één tegen honderdvijftig millioenen. Maar de prijs was bedwelmend en overweldigend. Men kon het vaderland dienen en zijn eigen geluk bemachtigen.

Hedwig Buschgart stond aan het doel en reikte hem den krans!

Met open oogen lag Heinersdorff in zijn bed en kon den ochtend nauwelijks afwachten. Vóór alles wilde hij Töschtük opzoeken om met hem overleg te plegen. Hij hoopte dat deze nog te Weenen vertoefde. Hij was de eenige met wien hij zonder terughouding spreken kon. Ongeduldig en vol van strijdlust, als een renpaard vóór den start, met schitterende oogen en gespannen zenuwen ging Heinersdorff naar Töschtük. De Turk zat aan zijn ontbijt, toen hij binnenkwam.

„Vergeef me dat ik midden in den nacht kom. Ik ben zeer blij je hier te vinden."

Töschtük-Bey antwoordde vriendelijk: „Goeden morgen baron. Het doet mij genoegen je bij mij te zien. Ga zitten."

„Dank je. Ik stoor je toch niet, Bey?"

„Volstrekt niet."

„Heb je een oogenblikje tijd voor mij?"

„Zoolang als je wilt," zeide de Turk. „Mag ik je een kop thee aanbieden?"

„Dank je, ik heb reeds ontbeten."

„Maar een sigaret zal je wel rooken?"

Hij gaf Heinersdorff vuur en wachtte bedaard tot zijn vriend zou willen beginnen.

Heinersdorff keek hem in de oogen en vroeg met gespannen nieuwsgierigheid:

„Hoe denk je over spionnage, Bey?"

De Turk zweeg een poosje en rookte bedachtzaam zijn sigaret. Toen zeide hij zacht en droomerig:

„Spionnage is het laatste stukje romantiek dat den Europeanen overgebleven is. Spionnage vereischt moed, durf, kracht, zelfbeheersching, fantasie, een warm hart en koud bloed. Spionnage eischt geheele mannen, derwischen van vaderlandsliefde, helden die hun leven niet achten, soldaten die roemloos weten te sterven. Spionnage is de hoogste dienst dien een man zijn vaderland bewijzen kan. Spionnage is beter dan oorlog."

Heinersdorff vroeg verwonderd:

„Ben je tegen den oorlog?"

Töschtük-Bey antwoordde vol overtuiging:

„De oorlog is voor de volken van het avondland een slechte affaire, geloof me. De kultuurstaten van Europa kunnen tegenwoordig geen oorlog meer voeren zonder zich te gronde te richten, onverschillig of zij overwinnaars of overwonnenen zijn."

„Hoe verklaar je dat, Bey?"

„Heel eenvoudig. Eer nog het eerste schot gevallen is, gaan milliarden aan waarde verloren, die ook met het beste oorlogsresultaat niet meer terug te winnen zijn. Ik spreek natuurlijk altijd van industrieele landen die kapitalistisch gegrondvest zijn."

„Maar voor Rusland geldt dat zeker niet," wierp Heinersdorff tegen.

„Daarom is Rusland ook de eenige grootmacht die bij een oorlog niet veel te verliezen heeft. Daarom is Rusland het grootste gevaar voor heel Europa. Geen enkele andere staat heeft den ernstigen wil tot oorlogvoeren; daarvan ben ik innig overtuigd. — De groote oorlogen van de toekomst zullen op de Beurzen worden gevoerd." — Weer vroeg Heinersdorff: — „En Rusland?"

Töschtük-Bey antwoordde met een bitteren glimlach:

„Men moet het verzwakken, zooals men het Osmanische Rijk heeft verzwakt; men moet het afhankelijk maken van vreemd kapitaal, men moet het schuldeischers op den hals jagen. Dat is de oorlog dien Europa tegen Rusland kan voeren."

„Waarom dan te spionneeren?" vroeg Heinersdorff een weinig ontnuchterd.

„O, een succesvol spionneeren beteekent een economische verzwakking en vernietiging van waarden. Spionnage is, om een beroemd woord van den ouden Clausewitz eenigszins veranderd te gebruiken: louter een voortzetting van de politiek met andere middelen. Daarom beweer ik: Spionnage is beter dan oorlog."

Heinersdorff reikte hem de hand en zeide met stralende oogen:

„Ik dank je, Bey, dat je mij dit alles hebt gezegd."

De Turk maakte een afwerende beweging.

„Dat zijn goedkoope wijsheden."

Heinersdorff stond op en schreed door het vertrek. Dan bleef hij voor zijn vriend staan en verklaarde:

„Ik wil naar Rusland gaan, Bey."

Het gelaat van den Turk bleef onbeweeglijk. Daarna vroeg hij:

„Heb je dat besluit goed overwogen, baron?"

„Ja, Bey."

„Weet je precies wat je wilt?"

„Ja."

„Heb je een plan gemaakt?"

In de duinen te Bergen (N.-H.) (*Foto Tepe.*)

„Wat voor een plan?"

„Je denkt er toch niet aan om als baron George von Heinersdorff, oud-kapitein van den Oostenrijkschen generalen staf, met den luxe-trein naar St.-Petersburg te reizen, in het beste hotel af te stappen en dan gezellig te gaan spionneeren?"

Heinersdorff lachte.

„Neen, op die manier zeker niet."

„Maar hoe dan?"

Heinersdorff stokte, en zweeg.

Töschtük zeide, eenigszins ongeloovig:

„Ik ken je financieele omstandigheden niet, baron. Wanneer je veertig of vijftig millioen roebel uitgeven wilt, dan kun je zeer zeker zonder veel gevaar en zonder geestelijke inspanning de mobilisatie-plannen van het geheele Russische leger opkoopen, maar dat zou je niet veel voldoening geven, en dat noem ik ook geen spionneeren."

„Daarvan is ook geen sprake", antwoordde Heinersdorff.

De Turk ging twijfelend voort:

„Wil je mij niet zeggen hoe je je dat werk voorstelt? Ik vraag niet uit nieuwsgierigheid, maar uit belangstelling voor jou."

„Ik heb nog geen plan," verklaarde Heinersdorff oprecht. „Ik zou je voor elken raad van harte dankbaar zijn, Bey."

De Turk zeide met diepen ernst:

„Ik wil je helpen voor zooverre ik kan. Neem alsjeblieft toch nog een sigaret."

Heinersdorff stak een sigaret op. — „Wil je niet gaan zitten?" vroeg Töschtük vriendelijk.

Heinersdorff nam glimlachend plaats.

„Voor alle dingen is 't je toch duidelijk," begon de Turk, „dat je niet als baron George von Heinersdorff naar Rusland kunt gaan. Je zoudt dadelijk herkend worden en geen stap kunnen doen, zonder voortdurend onder bewaking te staan. De Russen houden den vreemden stafofficier nauwkeurig in het oog. Je moet dus beslist onder een vreemden naam daarheen. Het kan je niet moeilijk vallen je een valschen pas te verschaffen, of papieren, die een anderen naam aangeven

Heinersdorff knikte slechts met het hoofd.

Töschtük-Bey vervolgde:

„Je moet verder een plan opmaken, onder welk voorwendsel je geruimen tijd in Rusland wilt vertoeven. Als plezierreiziger en toerist zou je geheel niets bereiken, daar je steeds het voorwerp van een lastige belangstelling zou zijn. Je moet een of ander beroep hebben, hoe minder opvallend en hoe onbeteekenender des te beter. Het hangt van handigheid, van je capaciteiten en van het gunstige toeval af, welke verkleeding je kiest."

„Ik zal daarover nadenken," antwoordde Heinersdorff.

„Ik waarschuw je bovendien voor de Russische posterijen. Je mag geen brief verzenden die eenigszins een tastbare aanduiding bevat. Je moet rustig wachten, nooit het geduld verliezen, steeds op den loer liggen. Wetten gelden niet voor je. Alles is geoorloofd, niets is verboden. Alles geschiedt tot verhooging van den roem van je vaderland."

Heinersdorff reikte den Turk met overvloeiende hartelijkheid de hand en zeide:

„Ik dank je, Bey." — Töschtük weerde bescheiden af:

„Het is zoo weinig waarmee ik je kan helpen."

„Voor mij is 't ontzaggelijk veel, waarde vriend. Ik heb een doel gevonden en jij hebt mij den weg gewezen"

Hij stond op om afscheid te nemen.

„Vaarwel, Bey. Nogmaals mijn innigen dank."

„Ik zie je toch nog baron, vóór je vertrekt?"

„Zeker. 't Zal nog een poosje duren eer ik met mijn voorbereidingen gereed ben."

De Turk zeide zeer warm en hartelijk:

„Dan wensch ik je ten slotte ook nog een beetje geluk, want zonder geluk zijn alle offers vergeefsch.

XVI.

Heinersdorff ging naar zijn geboorteplaats. Hij wilde afscheid van zijn grootmoeder nemen en zich met behulp van den pastoor documenten verschaffen, die hij voor zijn pas noodig had. Hij had zijn aankomst aangekondigd en zijn rijtuig wachtte hem in Aigen Schlägl.

Een vroege winter was in 't land gekomen. Onophoudelijk zonk de sneeuw in lichte vlokken uit den grauwen hemel. Op de velden lag zij vingerdik en de boomen bogen hun met sneeuw beladen takken omlaag. Het scheen Heinersdorff een eeuw geleden dat hij op deze wegen onder een warme zon tusschen bebloemde hagen had geloopen. Het slot Altheinersdorff kwam in 't zicht. Stralend wit en met sneeuw bedekt lag het daar als een wintersprookje. Vreedzaam en veelbelovend wenkte het den thuiskeerende toe. Het huis stond verlokkend boven op den berg en toonde hem alle rijken der wereld en hun heerlijkheid. Toen voelde Heinersdorff zijn hart versagen en zijn ziel was doodelijk bedroefd. Maar toen het rijtuig door het park reed, had hij zijn zwakheid overmeesterd en gepantserd tegen alle verlokkingen.

„Wees welkom, beste jongen!" riep de grootmoeder en haar gansche gezicht lachte. „Gaan we nu bruiloft vieren?"

„Nog niet, grootmoeder," antwoordde hij bedrukt.

„Wat beteekent dat nu? Ik heb mijn zijden japon laten opknappen!"

„U moet nog wat geduld hebben. De bruiloft is pas in het voorjaar."

„Zoo, mooi," bromde ze, „intusschen wordt mijn japon wèèr ouderwetsch."

Heinersdorff lachte:

„Sedert wanneer bent u zoo'n mode-dame geworden, grootmoeder?"

„Geloof je dan dat ik mij door die lui te Weenen